

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”**,

**присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

УДК 614.253.52 (07.07)

Відповідальний за випуск: проф. І. Р. Мисула

“Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України”, присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського (з дистанційним під’єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв’язку) : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 15–16 травн. 2014 р.) : у 2 ч. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – Ч. 2. – 748 с.

Для отримання студентом повноцінної освіти іноземною мовою викладачеві необхідно створити інтегративну методичну систему навчання мові професійної діяльності, що включає лінгво-культурологічний, психолінгвістичний та комунікативно-діяльнісний компоненти з метою сформувати його професійно-комунікативну компетенцію.

Особливість психологічного компонента змісту навчання полягає у розвитку та вдосконаленні механізмів мови, у формуванні професійно значущих комунікативних умінь, навичок та клінічного мислення. Викладачеві доцільно розвинути у студентів професійно значущі уміння (уміння усвідомлювати і чітко визначати своє мовне завдання, чітко планувати хід бесіди, «спровокувати» той чи інший мовний вчинок, тобто вміння подавати такі репліки-стимули, на які могли б слідувати репліки-реакції бажаної функціональної спрямованості) і навички вести діалог (ставити конкретні питання, які б направляли відповіді опитуваного пацієнта в рамки, встановлені самим студентом; ставити уточнюючі питання, в яких студент сам використовує знайому йому лексику і знайомі конструкції).

Одним з важливих методичних компонентів є спосіб презентації навчального матеріалу, який дозволяє студентам співвідносити одиниці розмовної лексики з медичною термінологією та активізувати різні форми спілкування (діалогічного і монологічного), що сприяє формуванню професійно-комунікативної компетенції майбутнього лікаря.

Узгодженість змісту навчання і способів його подачі з пізнавальними потребами та інтересами учнів протидіє утворенню негативної установки студентів. Оптимально відібраний матеріал зміцнює всі складові мотивації: потреби, інтереси, емоції, самі мотиви. Формування стійкого рівня мотивації навчання зобов'язує викладача підбирати відповідні навчальні матеріали, які представляли б собою когнітивну, комунікативну, професійну цінності, що носять творчий характер, стимулювали б розумову активність іноземних студентів.

Висновки. Таким чином, успішна реалізація всіх складових частин в організації та забезпеченні навчання іноземних студентів, а саме створення інтегративної методичної системи навчання мові професійної діяльності, що включає лінгво-культурологічний, психолінгвістичний та комунікативно-діяльнісний компоненти, дозволяє удосконалити підготовку кваліфікованих фахівців для потреб охорони здоров'я не тільки України, а й багатьох країн світу. А, також, це допоможе домогтися сформованості професійно-комунікативної компетенції іноземних студентів медичних вузів при підготовці до клінічної практики [4].

Література

1. Вороненко Ю.В., Фисун Ю.І. Актуальні проблеми розвитку системи підготовки іноземних студентів у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України // “Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України”. Всеукраїнська конф. 19-20 квітня 2002 року. м. Тернопіль. – Медична освіта. – 2002. – С. 14.
2. Казаков В.Н., Волосовец А.П., Талалаєнко А.Н. и др. Внедрение информационных технологий обучения как средство оптимизации качества подготовки специалистов в медицинском ВУЗе // “Актуальні питання педагогіки вищої школи”: Зб. наук. праць. – Донецьк. – 2004. – С. 3.
3. Маталова, С.В. Система обучения иностранных студентов-медиков речевому общению при подготовке к клинической практике [Текст] / С.В. Маталова, О.Г. Жиркова / Тезисы докладов и статьи VII Межд. науч.-практ. конф. (21-22 апреля 2011 г.). – Н. Новгород: НГПУ, 2011. – С. 139-140.
4. Дудник И.Н., Черний В.И., Рождественский Е.Ю. и др. Некоторые аспекты повышения качества обучения иностранных студентов с учетом специфики ВУЗов медицинского профиля // Первая Всеукраинская науч. – практич. конф. “Образовательный процесс : взгляд изнутри”: Сборник науч. трудов – Днепропетровск.–2005.–С.21.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА

О. В. Медянова

Одеський національний медичний університет

Вступ. Становлення постіндустріального суспільства характеризується системними трансформаційними процесами, які принципово змінюють погляд на відносини в системах «людина – світ» і «освітня сфера – особистість – професійна сфера». В основу корінних змін всіх соціальних

рівнів покладена людино центристську модель – людиномірність, у якій йде переоцінка ролі особистості, розширення простору свободи вибору себе і власного життя, і «переорієнтація на методологію особистісно-орієнтованого навчання, а саме: на синергетичну парадигму – є природним результатом тих змін, що відбуваються як в Україні, так і в усьому світі» [1, С.22] .

Основна частина. Цей процес ґрунтується насамперед на зміцненні особистісно-орієнтованої парадигми освіти, усвідомленні специфічної ролі професійного навчання у житті людини, що обумовлює велике значення його гуманізації та гуманітаризації [2] . Але принциповим моментом є те, що ця спрямованість сучасної освіти реалізується у створенні відповідної освітньо – корегуючого – розвиваючого середовища, в якому людина перебуває під впливом сильної мотивації самовизначення і саморозвитку, що посилює роль психологічної складової освітнього процесу, яка повинен не тільки забезпечити якісну професійну підготовку, завдяки розвитку когнітивних можливостей студентів, а й сприяти формуванню у них адаптивної і психологічно зрілої особистості професіоналу [4].

Для вирішення поставлених завдань у процесі навчання в ОНМедУ з 2010 р. крім інноваційних технологій навчання та активізації наукової творчості студентів, здійснюється психологічний супровід первинної професіоналізації студентів силами фахівців психологічної служби на базі кафедри філософії та біоетики ОНМедУ. Основні напрямки роботи фахівців психологічної служби:

- Розвиток когнітивних можливостей особистості студентів, формування навичок творчого нелінійного мислення, розвиток інноваційного потенціалу;
- Консультування, корекція психо-емоційного стану студентів с психологічними травмами різного генезу (логоневроз, порушення комунікативної сфери особистості, занижена самооцінка, емоційне вигорання та ін.);
- Оргконсультування, тайменеджмент учбової діяльності;
- Психодіагностування студентів;
- Розвиток адаптивних можливостей особистості при зміні основної діяльності (у першокурсників, аспірантів першого року навчання), корекція екзистенційної кризи;
- Тренінгові програми (розвиток особистості, арт-терапія, розвиток ціннісної сфери, розвиток комунікативних вмій та ін.).

За даними дисертаційного дослідження Медянової О. В. визначено [4], що для когнітивної сфери особистості студентів-медиків ОНМедУ 1 курсу навчання (2009-2010 н.р.) характерні: високий і середній рівні предметно-дієвого ($M = 5,71$), словесно-логічного ($M = 5,31$), наочно-образного ($M = 6,02$) і креативного ($M = 5,29$) мислення, низький та середній рівень розвитку абстрактно-символьного ($M = 3,4$) мислення, середні значення особистісних когнітивних складових: фактори особистісного інтелекту В ($M = 7,38$), праксернії – аутії М ($M = 5,34$) і консерватизму – радикалізму Q1 ($M = 6,11$), переважання рефлексивного когнітивного стилю, незалежності.

У ході формуючого етапу дослідження зі студентами експериментальної групи проводилися заняття за методикою «Видалення зайвого» (метод «Створююча Сила» І. В. Єршової-Бабенко), це в поєднанні з композиційно-організаційною структурою занять, що враховує нелінійність процесу навчання, дозволило, не виходячи за рамки планових занять з психології, розвинути когнітивні можливості студентів, стимулювати процеси внутрішньоособистісної самоорганізації. Програма занять передбачала перехід когнітивної стратегії засвоєння учбової інформації студентами з принципу «повноти» (механічне сприйняття та засвоєння усієї інформації) до принципу «цілісності» (структуроване засвоєння інформації та принципів її об'єднання), завдяки навчанню новим способам мислення, організації та запам'ятовування інформації, що одержана, в тому числі навичкам взаємодії з інформаційними потоками, «згортання» інформації і створення в пам'яті стійких смислових одиниць із збільшеною інформаційною ємністю – смислових аттракторів, а також навичкам побудови макро-, мезо-, і мікромоделей тексту. Ці процеси вплинули на структуру і конфліктність ціннісної сфери: а) підвищилася диференційованість цінностей, знизився рівень максималізму в ціннісній сфері; б) знизилась неузгодженість (конфліктність) між рівнем ідеалів і пріоритетів поведінки по більшості цінностей; в) зріс консерватизм ціннісної сфери, а також на рівні пріоритетів поведінки зросла вага трансцендентних цінностей, то б то зменшився деструктивний вплив на гуманістичні цінності особистості.

У формуючому експерименті приймали участь дві групи студентів-медиків медичного факультету у віці 17 – 21 років: експериментальна і контрольна (по 61 студенту). За підсумками його проведення показники когнітивних складових зазнали статистично значущих змін. Рівні розвитку словесно-логічного, наочно-образного і креативного типів мислення обох груп змінилися незначно. Рівень розвитку предметно-дієвого типу мислення в групах змінився неоднаково: у контрольній

групі він знизився на 0,58%, а в експериментальній – виріс на 1,14%. Дані зміни ймовірно можна віднести на рахунок розвиваючого ефекту формуючого впливу, коли опосередковано стимулювався розвиток дієвого мислення за рахунок необхідності планувати свою пошукову, комунікативну і презентаційну діяльність.

У експериментальній групі також підвищились рівень розвитку абстрактно-символьного мислення на 12,7% та показник особистісного інтелекту – на 4,29%. Щодо змін в контрольній групі, то можна відмітити зниження рівня розвитку абстрактно-символьного типу мислення ($t = 2,137$; $rJ0,05$) та показника особистісного інтелекту ($t = 2,237$; $rJ0,05$). Таким чином, за допомогою формуючого впливу в учасників експериментальної групи вдалось не тільки розвинути рівні абстрактно-символьного мислення студентів та особистісного інтелекту, а й запобігти їх природному зниженню (що продемонструвала контрольна група), зумовленому особливостями навчального навантаження.

Висновки. Психологічний супровід професійної освіти, особливо медичної, є чинником успішного проходження періоду первинної професіоналізації, який забезпечує гармонійний розвиток усіх сфер особистості майбутнього професіоналу, знижує рівень психоемоційної перевтоми студентів під час зростання навчального навантаження, та є обов'язковим компонентом стимулювання саморозвитку особистості ювеналів.

Література

1. Мадзігон В. Інститут педагогіки – поступ у третє тисячоліття / В. Мадзігон // Освіта України. – 2007. – №16–17. – С. 22–23.
2. Бех В.П., Малик І.В. Технократизм у дискурсі проблем вищої школи: Монографія / В. П. Бех, І. В. Малик / За ред. В.П.Бека. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 263с.
3. Запорожан В. М., Єршова–Бабенко І. В. Культура нелінійного мислення. (Якою хотілося б бачити систему вищої освіти України ХХІ століття?) / В.М. Запорожан, І. В. Єршова–Бабенко // Вища освіта України, № 2 – 2003. – С.74–81.
4. Медянова О. В. Постнекласичний підхід до аналізу впливу когнітивних чинників на формування ціннісної сфери студентів медиків / О. В. Медянова // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. Наук. Праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / [за ред. С.Д. Максименка]. – 2011. – Т. ХІІІ, ч. 2. – С. 243 – 250.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

І. М. Мельничук

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Формування культури здоров'я особистості починається з перших кроків людини в соціальному світі. Одним із дієвих факторів, який впливає на інтегральний розвиток в людині соціального і біологічного начал є рукотворний процес формування власної культури здоров'я. Людина, належачи до двох «світів» – природного і соціального, культивує не тільки особистісні якості, а й свою тілесність. Людина як вищий рівень розвитку біологічної еволюції є активним учасником історичного процесу розвитку матеріальних і духовних цінностей, учасник соціального життя і, водночас, об'єктом вивчення багатьох наук.

Природничі, гуманітарні і навіть технічні науки намагаються розробити й упровадити певні універсальні технології, покликані допомогти людині зберегти і відновити її здоров'я. Останнім часом з'явилася велика кількість наукових праць філософів, соціологів, екологів, медиків, педагогів, в яких розкривається специфіка формування культури здоров'я особистості. Слід зазначити, що спостерігається зростання наукових досліджень, в основі яких перебуває аксіологічна тематика стосовно проблем здоров'я. Таким чином, усі філософські аспекти здоров'я перетинаються визнанні його цінності.

Аналіз наукових літературних джерел свідчить, що дослідники розглядають здоров'я як загальне в багаторівневе явище, тому цей феномен є предметом вивчення багатьох наук. Водночас, на думку науковців, поняття «здоров'я» на сучасному етапі є дискусійним, не має загальноприйнятого уніфікованого тлумачення, характеризується багатозначністю і неоднорідністю складу. Так, здоров'я людини визначається з різних наукових позицій:

– медично-біологічної (М. Амосов, В. Болдін, Г. Царегородцев та ін.);